



IFAU – INSTITUTET FÖR
ARBETSMARKNADSPOLITISK
UTVÄRDERING

Studieresultat för studenter med barn

Daniel Hallberg
Thomas Lindh
Jovan Žamac

RAPPORT 2011:18

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknadspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt, arbetsmarknadseffekter av åtgärder inom utbildningsväsendet och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU delar även ut forskningsbidrag till projekt som rör forskning inom dess verksamhetsområden. Forskningsbidragen delas ut en gång per år och sista dag för ansökan är den 1 oktober. Eftersom forskarna vid IFAU till övervägande del är nationalekonomer, ser vi gärna att forskare från andra discipliner ansöker om forskningsbidrag.

IFAU leds av en generaldirektör. Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av en ordförande, institutets chef och fem andra ledamöter. Det vetenskapliga rådet har bl.a. som uppgift att lämna förslag till beslut vid beviljandet av forskningsbidrag. Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagersidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade.

Rapporterna finns även i tryckt format. Du kan beställa de tryckta rapporterna via telefon eller mejl. Se nedanstående kontaktinformation.

Postadress: Box 513, 751 20 Uppsala
Besöksadress: Kyrkogårdsgatan 6, Uppsala
Telefon: 018-471 70 70
Fax: 018-471 70 71
ifau@ifau.uu.se
www.ifau.se

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift. Syftet med rapportserien är att ge den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska diskussionen ett kunskapsunderlag.

Studieresultat för studenter med barn⁺

av

Daniel Hallberg^{*}, Thomas Lindh^{**} och Jovan Žamac^{***}

2011-10-13

Sammanfattning

Vi undersöker sammansättningen bland högskolestudenter, studietiden fram till examen, och sannolikheten för att ta examen, med fokus på föräldraskap. Det är ovanligt att högskolestudenter skaffar barn, inte desto mindre har en fjärdedel av kvinnliga högskolestudenter barn. I Sverige som i många andra länder har högskolestudierna förlängts och förlagts till högre åldrar. Utifrån ett stort longitudinellt registerdataset som innehåller utfall i högre utbildning finner vi att studenter med barn verkar vara något mer effektiva i sina studier bland de som tagit examen. Att bli förälder verkar snabba upp pågående studier men inte studier som påbörjats efter det att man blivit förälder. Resultaten indikerar också att studenter med barn till en lägre grad hoppar av studierna eftersom sannolikheten att ta examen är högre jämfört med studenter utan barn.

⁺ Denna rapport bygger på Hallberg m.fl.. (2011). Vi tackar IFAU (128/07) och Vetenskapsrådet för forskningsfinansiering.

^{*} Daniel Hallberg, Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) och Institutet för framtidsstudier. Email: Daniel.Hallberg@inspsf.se.

^{**} Thomas Lindh, Institutet för framtidsstudier och Linnaeusuniversitetet. Email: Thomas.lindh@Framtidsstudier.se.

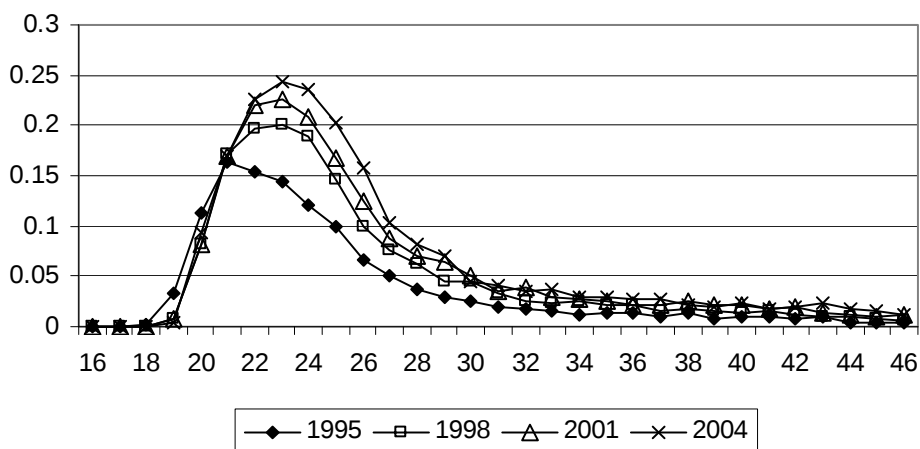
^{***} Jovan Žamac, Institutet för framtidsstudier och Uppsala universitet. Email: Jovan.Zamac@nek.uu.se.

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Datamaterial, variabeldefinitioner och empirisk modell	7
2.1	Data och variabler.....	7
2.2	Empiriska modeller.....	8
3	Resultat	10
3.1	Vad utmärker studenter med barn?.....	10
3.2	Regressionsresultat	14
3.2.1	Studielängd och studiehastighet	14
3.2.2	Studieavhopp	20
4	Sammanfattande diskussion	22
	Referenser	24

1 Inledning

Det antas ofta att det finns en normal väg in i "vuxenlivet". Först antas man bli färdig med studierna, därefter etablera sig på arbetsmarknaden, och först efter detta bilda familj. Inte minst är detta den förväntade ordning som impliceras av de svenska socialförsäkrings- och utbildningssystemen. Idag är emellertid en större andel unga inskrivna på högskolan och för en längre period. Studierna pågår upp i de åldrar då det är vanligt att bilda familj och skaffa barn. Man kan därför undra om inte den s.k. "traditionella" ordningen att träda in i vuxenlivet har blivit mindre frekvent. Exempelvis kan man se en dramatisk ökning av den genomsnittliga åldern hos kvinnliga högskolestudenter, vilken ökat från 25 år 1993 till 27,5 år 2004. Över samma tidsperiod ökade den genomsnittliga åldern på manliga högskolestudenter från 24,5 till 26,5.¹ Under tidsperioden expanderade den svenska utbildningssektorn betydligt, och andelen studenter ökade i princip i alla åldersgrupper, se Figur 1.

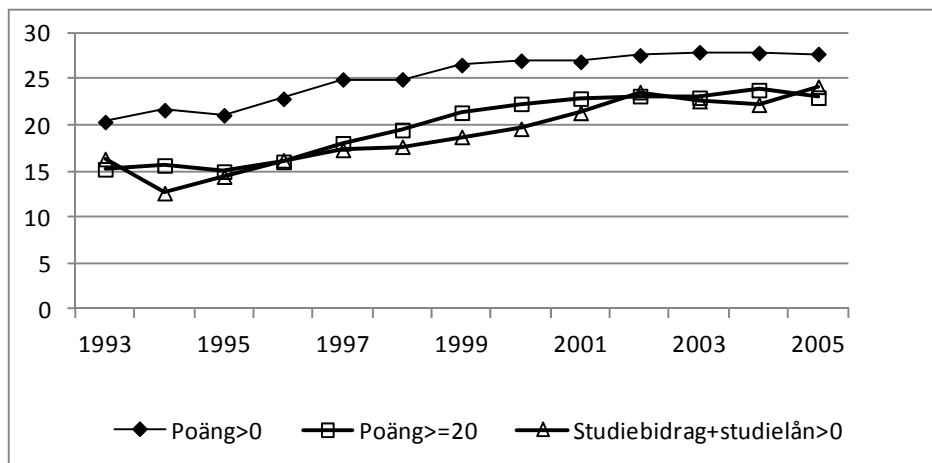


Figur 1 Andel studerande på högskola och universitet per åldersgrupp och år

Man kan notera att fördelningen förskjutits åt högre åldrar över tid. Det är också anmärkningsvärt att det finns en relativt stor del som studerar i högre åldrar, efter 30-års ålder. Den allmänna ökningen av studenter beror främst på att fler kvinnor har börjat studera (kvinnor nästan fördubblade sin andel studerande på högskola/universitet mellan 1994 och 2004). Dessa trender kan

¹ Data som används här beskrivs nedan. Studentstatus bygger på att ha tagit minst 20 poäng per kalenderår. Heltidsstudenter registrerar sig vanligtvis för 40 poäng per akademiskt år (enligt det gamla poängsystemet som gällde fram till 30/6 2007 motsvarade en veckas studier 1 poäng).

delvis förklaras med förlängda studieperioder, genom att starten på högskolestudier senarelagts, och att fler äldre deltar i högre studier, ibland genom att de återvänder till högre studier efter en period i yrkeslivet.²



Figur 2 Andel kvinnliga studenter som har barn, per år, procent

Den ökade andelen studenter och höjningen av genomsnittsåldern bland studenter leder till frågan om den "normala" ordningen att träda in i "vuxenlivet" har förändrats, d.v.s. väntar individer med barn till efter studietiden? Faktum är att under de senaste tio till femton åren har det skett en dramatisk ökning i Sverige av andelen studenter, företrädesvis kvinnor, som har barn under pågående högre studier. Enligt Figur 2 hade ca en fjärdedel av kvinnliga studenter barn år 2004.³ I en internationell jämförelse är detta en exceptionellt hög andel. Det finns gott om empiri som visar att sannolikheten att få sitt första barn reduceras när man är i utbildning (t.ex. Blossfeld och Huinink, 1991; Kravdal, 1994; Blossfeld, 1995; Hoem, 2000; Santow och Bracher 2001; Thalberg, 2009) så en möjlig förklaring är att dessa mammor återvänder till utbildning efter barnafödande, eventuellt för att påbörja en ny utbildning, eller t.o.m. som förstagångsstudenter.

² Detta bekräftas av att den genomsnittliga studietiden – mätt som skillnaden mellan tidpunkten för första registrering och examenstillfälle – har ökat från 4,6 år till 6,5 år. Det finns ingen klar könsskillnad, men män är något yngre vid starten för högre studier och vid examenstillfället jämfört med kvinnor.

³ Figuren visar andelen kvinnor med barn för tre olika studentpopulationer. De första två bygger på tagna poäng under ett kalenderår (minst 1 poäng eller minst 20 poäng), medan den tredje bygger på att man har studiebidrag och/eller studielån under kalenderåret. Vi begränsar populationen till 19 års ålder eller äldre. Motsvarande andelar för män är betydligt lägre. Liknande nivåer är dokumenterade av andra studier (se t.ex. Thalberg, 2009 och SOU, 2003).

Uppenbarligen har något förändrats som ur ekonomisk synvinkel verkar svårt att förklara. Studiemedel ges på nivåer som knappast räcker för att försörja enskilda individer, än mindre en familj. På grund av förväntade livslängdsökningar finns det skäl att förvänta sig att andra länder kan följa det svenska exemplet. Med ökad livslängd är det rationellt att skala om den ekonomiska livscykeln och att utöka utbildningsperioden eftersom pensionering förväntas bli senarelagd och återbetalningstiden längre (Lee och Goldstein, 2003). Eftersom den fertila perioden inte utökas på samma sätt implicerar det att en ökande andel kommer att vara studenter under sin högfertila ålder mellan 20 och 30 års ålder. Senareläggning av barnafödandet till efter utbildningsperioden kommer att öka medicinska kostnader då äldre individer i mindre fertil ålder önskar att få barn (se Wetzels, 2001, för en medicinsk och biologisk översikt).

Det är väldokumenterat att den "traditionella" tidpunkten att få barn (efter utbildningen) har negativa effekter på kvinnors lönenivå (se t.ex. Anderson et al., 2002; Budig, Michelle och England, 2001; Crittenden, 2001; Datta Gupta och Smith, 2002; Heckman och Walker, 1990; Mincer och Ofek 1982), men det är mindre väl studerat vad effekterna är av att ha barn under eller före högre studier.

De flesta studier som undersöker effekten av moderskap på utbildning undersöker utbildning på grundläggande eller gymnasienivå, d.v.s. tonårsgraviditeter. Slutsatsen från dessa studier är att det finns en negativ effekt av moderskap på utbildning (t.ex. Klepinger et al, 1999; Marini, 1984). Idag är tonårsmödrar ganska sällsynta i Sverige och utgjorde endast en procent av alla födselar under 2006. Frågan kvarstår därför om samma negativa utfall gäller för högskolestudier. Såvitt vi vet är detta en fråga som har förbisetts i litteraturen.

Att ta hand om barn är en tidskrävande aktivitet, speciellt små barn, och därmed blir det viktigt att tänka på hur lätt (eller svårt) det är att kombinera studier och småbarn jämfört med arbete och småbarn. Gustafsson (2001) föreslog att man bör överväga politiska åtgärder för att underlätta kombinationen av antingen vara student och mamma eller vara yrkesarbetande och mamma. Barn kräver oundvikligen tid till föräldraledighet under en period från åtminstone kvinnan, och det är tydligt från t.ex. Holmlund m. fl. (2008) att det finns en allvarlig och långvarig eftersläpning i löneutvecklingen involverad med förlusten av arbetslivserfarenhet i tidig vuxen ålder. Förutom löneeftersläpningsargumentet är det också viktigt att bedöma effekterna av moderskapet på effektiviteten i utbildningen eftersom ökad utbildningslängd också krymper fruktsamhetsfönstret efter utbildningen.

Fenomenet att ha barn under studietiden på universitet och högskola är understuderat.⁴ I denna deskriptiva studie undersöks skillnader i studenters sammansättning och studenters resultat, främst med avseende på föräldraskap under högre studier. Möjligheten att öka kunskapen om dessa frågor underlättas i hög grad av de omfångsrika data som finns till vårt förfogande. Vi använder en stor longitudinell mikrodatabas som spänner över perioden 1993–2005. Data innehåller mycket detaljerade registeruppgifter om individers bakgrundsegenskaper, inkomster och utbildningsnivå.

Vi fokuserar i denna uppsats på följande frågeställningar: Tillbringar studenter som får barn under eller före studierna också mer tid i utbildningen, tar de längre tid på sig att nå examen, är studietakten lägre och är avhoppen från studier högre?⁵

Våra empiriska resultat tyder på att studenter med barn som tar en examen är mer effektiva i sina studier eftersom de tar kortare tid på sig att nå sin examen, räknat som antalet terminer som aktiva studenter. Förklaringen till detta kan vara valet av speciella studieprogram. Studenter med barn är överrepresenterade i vissa studieprogram, t.ex. pedagogiska utbildningar och lärarutbildningen och program riktade mot hälsoyrken och omsorg. Studenter med barn tar ett mindre antal poäng under en given tidsperiod i sina studier, vilket tyder på att de studerar färre sidokurser som är utanför vad deras examen kräver. Den obetingade avhoppningsfrekvensen (utan kontroller för bakgrundsfaktorer) för studerande som hade barn redan när de första gången registrerade sig på högskolan är emellertid högre än för studerande utan barn. Denna skillnad i examensfrekvens tycks drivas av individuella studiemisslyckanden under den första tiden i högre studier. De som får barn under utbildningstiden har däremot en högre sannolikhet för att bli klar med sin examen jämfört med studenter utan barn.

Resten av rapporten är disponerad som följer. Avsnitt 2 presenterar data och empiriska modeller. Empiriska resultat återges i avsnitt 3. Rapporten avslutas med sammanfattande kommentarer i avsnitt 4.

⁴ Se Hallberg m.fl. (2011) för en kort översikt av tidigare litteratur.

⁵ Vi bör också nämna att analysen är begränsad till dem som faktiskt studerar eftersom vi inte kan observera ansökningsbeteende till olika studieprogram. Vi kan därmed inte identifiera studieintentioner.

2 Datamaterial, variabeldefinitioner och empirisk modell

2.1 Data och variabler

Data kommer från IFAU-databasen, vilken innehåller länkad individinformation från en mängd register med uppgifter om exempelvis inkomster, demografisk bakgrund och utbildning. Data täcker individer 16 år och äldre.

I denna studie är vi särskilt intresserade av inskrivning och tagna poäng vid högskola och universitet. Dessa data som samlas in av Skolverket kommer från alla institutioner som ger utbildning på högre nivå i Sverige. Data avser perioden mellan höstterminen 1993 och vårterminen 2005. I data kan vi för de flesta år mäta antal registrerade poäng och antal tagna poäng på terminsnivå. För närmare detaljer se Hallberg m.fl. (2011). Det finns även uppgift om första inskrivningstermin (även om det skedde före hösten 1993). Poänguppgifterna följer den gamla poängstandarden som gällde före 1 juli 2007 (1 poäng motsvarade 1 veckas heltidsstudier).

Huvudsaklig utfallsvariabel är studietid fram till examen. Utifrån data på antal tagna poäng per termin k för individ i , TP_{ik} , definierar vi studielängd L_{it} för individ i som registrerar examen i period t som antalet ackumulerade aktiva studietidsterminer fram till t :

$$L_{it} = \sum_{k=t_{0i}}^t I(TP_{ik} > 0),$$

där $I(\cdot)$ är ett om poäng har tagits under termin k och annars noll, t_{0i} är individ i :s första inskrivningstermin.⁶

Notera att terminer utan tagna poäng (beroende på studieuppehåll eller missade tentamina) inte räknas in i L_{it} . Det betyder att terminer som ägnas åt t.ex. föräldraledighet inte påverkar utfallet (givet att inga poäng tas under terminen). L_{it} är därmed ett mått på den *effektiva* tid som ägnas åt högre utbildning för att nå examen. Eftersom poängdata saknas före höstterminen 1993 bortser vi i analysen från individer som har poänghistoria innan höstterminen 1993.

Examensdata innehåller utöver examenstillfälle (termin), detaljerade uppgifter för den examen som registreras (enligt den s.k. SUN-koden) och antalet poäng som examen innehåller. SUN-koden innehåller dels koder för

⁶ Notera att vi även har undersökt varianter där vi räknat studielängd som antalet terminer med minst 5 poäng respektive minst 10 poäng tagna. De huvudsakliga kvalitativa resultaten är desamma som med definitionen ovan.

utbildningsnivå, dels utbildningsinriktning.⁷ I det följande betecknas denna examensinformation med EXSUN för att särskilja den från den årliga SUN-kod som finns tillgänglig från andra delar av data (oberoende av examensregistrering), vilken fortsättningsvis betecknas HISUN.⁸

En examen innehåller enbart de poäng och kurser som ingår i examen ifråga. Individen kan givetvis ha många fler poäng tagna i kurser utanför den examen som registreras. Det finns ingen gräns för hur många examina en individ kan ha, förutom att det inte går att registrera samma examen mer än en gång. En individ kan däremot registrera flera olika examina med (delvis) samma kurser: en examen på en högre nivå (t.ex. på magisternivå) kan exempelvis innehålla (delvis) samma kurser som en tidigare examen på lägre nivå (t.ex. på kandidatnivå).

Notera att det går att erhålla examen (t.ex. filosofie kandidatexamen, om 120 poäng) från enbart fristående kurser utan att tillhöra ett visst utbildningsprogram. I TP_{ik} inkluderar vi därför tagna poäng från både program och fristående kurser.

Till dessa poängdata och examensdata, vilka är på terminsnivå, matchas årliga data över årsinkomster, andra bakgrundsuppgifter och huruvida en individ är förälder eller inte. Vi definierar ”förälder” som en gift (eller i registrerat partnerskap), sammanboende eller ensamstående individ som har hemmanboende barn under 18 års ålder. Identifiering av sammanboende är tyvärr lite problematisk eftersom två ogifta kan vara sammanboende utan gemensamma barn. I data kodas de som ensamstående.

2.2 Empiriska modeller

För att undersöka korrelationen mellan föräldraskap och studieutfall i högre studier använder vi några olika mått och strategier. Vi har valt att studera studielängd (L), studiehastighet och avhoppsfrekvens.

I Modell 1 studeras individ i :s studielängd fram till examen (L_{it}) som funktion av föräldraskap, betingat på typen av examen så långt vi kan se i EXSUN, d.v.s. SUN-koden för den examen som registreras, och antalet poäng som examen innehåller. Det betyder att vi tar hänsyn till att olika examina tar olika lång tid. Eftersom det finns en gruppering på vissa typer av examina med avseende på föräldraskap är denna betingning viktig. Andra viktiga kontroller

⁷ SUN står för Svensk utbildningsnomenklatur. Se www.scb.se för detaljer.

⁸ HISUN är årlig registerinformation om den senaste (högsta) utbildningsnivån som en individ har uppnått, oberoende av examensregistrering. Den uppdateras mekaniskt (men ibland med en fördröjning) när en individ erhåller mer utbildning men kan ibland vara missvisande eftersom den inte alltid tar hänsyn till att fördjupningsnivån på universitetsstudierna kan skilja sig åt.

utgörs av indikatorvariabler för period för examen (termin), ålder, och tidpunkt för första registrering.

I Modell 2 studeras (logaritmen av) antal tagna poäng per termin, TP_{ik} , oberoende av examen, som en funktion av föräldraskap och HISUN, d.v.s. den årliga SUN-koden på senaste (högsta) utbildningsnivån. Antal tagna poäng per termin utgör ett mått på studiehastighet. Ytterligare kontroller utgörs av indikatorvariabler för period, ålder, etc.⁹

Det är troligt att tidskonstanta individegenskaper, som inte är observerbara för analysen, är korrelerade med egenskapen att vara förälder. Exempel på sådana faktorer kan vara studiepreferenser, studieförmåga, studiemotivation, eller "barnpreferenser". Tas inte hänsyn till dessa löper vi risk att över- eller underskatta föräldraegenskapens effekt på våra utfallsvariabler. Beroende på hur data är beskaffade har vi varierande möjlighet att ta hänsyn till sådana faktorer. För studielängd, L_{it} (Modell 1), har vi tyvärr inte någon praktisk möjlighet att utnyttja upprepade observationer på samma individ och därigenom kontrollera för tidskonstanta individegenskaper. Detta eftersom väldigt få registrerar mer än en examen. Därtill kan de som tar ut flera examina vara en väldigt selekterad grupp. Däremot finns denna möjlighet för studiehastighet, TP_{ik} (Modell 2). Datamaterialets panelstruktur möjliggör att vi för det stora flertalet studenter kan observera tagna poäng per termin för samma individ under många terminer. Vi kan därmed kontrollera för tidskonstanta individegenskaper i analysen. Notera dock att det naturligtvis kan finnas ytterligare icke-observerade faktorer som varierar över tid som kan inverka på tidpunkten när (eller om) man skaffar barn och våra utfallsvariabler. Dessa har vi tyvärr ingen möjlighet att kontrollera för. Sammanfattningsvis är det påkallat att vara försiktig med att göra kausala tolkningar av de skattade sambanden mellan föräldraskap och studieutfall.

Vi kan tänka oss några olika fall. Föräldrar kanske intensifierar sina studier jämfört med studenter utan barn och väljer en högre studiehastighet och blir därmed klara med examen på kortare tid. Det kan också vara så att föräldrar väljer en lägre studiehastighet än ickeföräldrar men blir ändå klara med examen på färre antal aktiva terminer. En tolkning skulle då kunna vara att föräldrar tar färre poäng i kurser som är utanför vad deras examen kräver.

De två modellerna och de data vi använder har både fördelar och nackdelar. Den stora fördelen med Modell 1 är att vi kan undersöka skillnader mellan studenter med barn och andra studenter inom samma typ av examen, på en mycket hög detaljnivå vad avser typen av examen och antalet poäng som ingår

⁹ Notera att vi studerar antalet tagna terminspoäng betingat på att man tagit minst 1 poäng under terminen ifråga.

i examen. Därmed är det sannolikt att skillnaden mellan grupperna beror på effektivitetsskillnader snarare än avvikelser i utbildningsinnehåll i den examen som individen uppnått.

Nackdelen är att vi studerar studielängd betingat på att man faktiskt uppnår examen. De som tar ut examen kan vara selekterade, speciella på något sätt. Det är tänkbart att de är ”mer framgångsrika” studenter i vissa avseenden.

För att undersöka om det finns stora selektionsproblem med avseende på kombinationen examensregistrering och föräldraskap studerar vi ytterligare en modell, Modell 3. I denna skattas sannolikheten att man tar ut examen, givet att studierna är att betrakta som avslutade. Det är inte självklart hur man ska definiera avslutade studier. Vi antar här att studierna är avslutade om en student, som minst en gång i våra data har registrerat sig på en högskole- eller universitetskurs eller ett program, därefter inte registrerar sig under en period av fem år, oberoende av om examen registreras eller inte.

Vi antar således att frånvaro av ett examensbevis när studier är avslutade är liktydigt med studieavhopp, även om så givetvis inte behöver vara fallet. Som nämnts tidigare har vi tyvärr inte data på individens studieintentioner.

Man bör vidare notera att frånvaro av examensregistrering inte med nödvändighet innebär att utbildningen är oavslutad. En ganska stor andel studenter tar aldrig ut examensbevis trots att de har möjlighet till det då de har ackumulerat tillräckligt med poäng. Vidare kan det vara så att man av någon anledning väntar med att ta ut examensbeviset.

3 Resultat

Först görs en gruppjämförelse av studenter med och utan barn utifrån en mängd olika bakgrundskaraktäristika. Därefter presenteras regressionsresultat utifrån modellerna 1, 2 och 3.

3.1 Vad utmärker studenter med barn?

Tabell 1 visar medelvärden på en mängd olika bakgrundsfaktorer för fyra olika studentgrupper: de yngre än 30 år utan barn, de yngre än 30 år med barn, de äldre än 30 år utan barn och slutligen de som är äldre än 30 år med barn. Studentdefinitionen, vilken bygger på att man tagit minst 20 poäng under ett kalenderår, kan räknas som att man är en relativt aktiv (heltids-)student.

Som nämdes ovan kan man återigen notera att det är i huvudsak kvinnor som studerar då de har barn. Studenter med barn är också i genomsnitt äldre än andra studenter, och är mer sällan ensamstående. Det sistnämnda kan dock bero

på de problem som vi har att mäta samboende i registerdata. Man ser också att en ganska stor andel, 14 procent, redan har en examen från tidigare. Studenter under 30 år som har barn är mer sannolika att redan ha ett examensbevis sedan tidigare jämfört med andra studenter i samma åldersspann, medan det omvända verkar gälla bland äldre studenter.

Det finns skillnader i studieinriktning mellan studenter med barn och andra studenter. Studenter med barn är överrepresenterade i utbildningar inriktade mot pedagogik och lärarutbildning, och i hälso- och sjukvård samt social omsorg. Delvis kan detta bero på att det är vanligt med deltidsstudier kombinerat med yrkesarbete inom dessa områden. Eftersom studentdefinitionen som används här implicerar relativt aktiva (heltids)-studenter bör det dock inte vara hela förklaringen.

Tabell 1 Deskriptiv statistik (medelvärden) för studenter som tagit minst 20 poäng/år, per föräldraskap och åldersgrupp

	<u>Har inga barn</u>		<u>Har barn</u>		<u>Totalt</u>
	ålder<30	ålder>=30	ålder<30	ålder>=30	
Kvinna	0,56	0,54	0,69	0,77	0,59
Ålder	23,66	35,19	26,78	37,36	26,69
Ensamstående	0,71	0,78	0,18	0,19	0,64
Har tidigare examen	0,11	0,22	0,17	0,19	0,14
<i>Nuv. utbildningsnivå (HISUN):</i>					
Förgymnasial utbildning kortare än 9 år	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Förgymnasial utbildning 9 (10) år	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00
Gymnasial utbildning	0,11	0,06	0,10	0,07	0,10
Eftergymnasial utbildning kortare än två år	0,56	0,40	0,52	0,39	0,52
Eftergymnasial utbildning två år eller längre	0,33	0,53	0,37	0,53	0,37
Forskarutbildning	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Okänd	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Nuv. utbildningsinriktning (HISUN):</i>					
Allmän utbildning	0,07	0,02	0,05	0,03	0,06
Pedagogik och lärarutbildning	0,08	0,12	0,15	0,23	0,10
Humaniora och konst	0,14	0,13	0,14	0,09	0,13
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	0,28	0,25	0,25	0,18	0,27
Naturvetenskap, matematik och data	0,12	0,11	0,08	0,07	0,11
Teknik och tillverkning	0,19	0,15	0,10	0,09	0,17
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	0,10	0,18	0,21	0,28	0,13

	<u>Har inga barn</u>		<u>Har barn</u>		<u>Totalt</u>
	ålder<30	ålder>=30	ålder<30	ålder>=30	
Tjänster	0,01	0,02	0,02	0,02	0,01
Okänd	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Hushållsinkomster utöver ens egna (1000 SEK)	547	196	405	666	525
Beräknad kvalificerande inkomst (skapad) (1000 SEK)	77	173	118	170	100
Har haft inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning tidigare	0,13	0,49	0,40	0,48	0,22
Har haft kontantstödbaserad arbetslöshetsersättning tidigare	0,09	0,06	0,10	0,04	0,08
<i>Huvudsaklig inkomstkälla:</i>					
Arbetslöshetsersättning	0,01	0,06	0,03	0,04	0,02
Underhållsstöd	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Föräldrapenning	0,00	0,00	0,07	0,02	0,01
Tillfällig föräldrapenning (VAB)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Marknadsinkomst (inkl. aktiva företagsinkomster)	0,32	0,48	0,27	0,45	0,35
Passiva företagsinkomster	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sjukpenning	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00
Socialbidrag	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Studiestöd (inkl. lånedel)	0,66	0,44	0,61	0,45	0,60
Utbildningsbidrag (för forskarutbildning)	0,00	0,01	0,00	0,01	0,00
Vårdbidrag	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Dagpenning för militärtjänst	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totalinkomst =0	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01

Anm. Skattningarna bygger på ett 3-procentigt slumpmässigt urval av individer 16+.

I övrigt finner vi att studenter 30 år eller äldre med barn verkar ha relativt höga hushållsinkomster jämfört med andra studenter i samma åldersspann, vilket indikerar att de förmodligen har en arbetande partner. Studenter yngre än 30 år som har barn har å andra sidan en högre beräknad kvalificerande inkomst än de utan barn i samma åldersspann vilket kan vara en indikation på att den förstnämnda gruppen har en mer omfattande arbetsinkomsthistorik i bagaget. Den beräknade kvalificerande inkomsten som används här kan tolkas som (bakåtblickande) sjukpenninggrundade inkomst (SGI), vilken ligger till grund för förmåner inom föräldraförsäkringen. Att ha låg eller ingen SGI är förmodligen negativt korrelerat med sannolikheten att skaffa barn. Estimatet kan därmed tolkas som att de studenter som skaffat barn först skaffat sig en SGI.¹⁰

För studenter under 30 år pekar resultaten i Tabell 1 på att föräldraskap är associerat med tidigare arbetslöshet. Studenter under 30 års ålder som har barn har haft inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning i högre utsträckning än andra studenter under 30 år. Det pekar som ovan på att studenter med barn har en längre arbetslivserfarenhet. Dock har vi inte information om den potentiella ersättningsnivån de som inte varit arbetslösa skulle ha haft, så tolkningen kan göras på flera sätt.

Även försörjningen skiljer sig åt mellan grupperna. Förutom de inkomstslag som har en naturlig koppling till att vara förälder finner vi att arbetslöshetsersättning är vanligare som huvudsaklig inkomstkälla under kalenderåret bland studenter med barn, medan studiestöd (inklusive lånedelen) är mindre vanlig.

3.2 Regressionsresultat

3.2.1 Studielängd och studiehastighet

I detta avsnitt presenteras regressionsresultat från modellerna 1 (studielängd) och 2 (studiehastighet). Först visas, i Tabell 2, rena genomsnitt på studielängd (antalet aktiva terminer) för olika nivåer på examen, uppdelat på dem som är föräldrar vid examenstillfället och övriga. Det finns en klar skillnad beroende på om man har barn eller inte. Studenter med barn verkar ta kortare tid på sig att uppnå examen jämfört med studenter utan barn. Exempelvis uppnår studenter med barn en tvåårig yrkesinriktad högskoleutbildning på 3,6 terminer medan andra studenter spenderar 4,1 terminer i aktiva högskolestudier för att uppnå examen på samma nivå. Man kan även notera att fördelningen mellan olika examensnivåer skiljer sig åt mellan grupperna. Föräldrar har en högre

¹⁰ Se Hallberg m.fl. (2011) för detaljer hur variabeln är konstruerad.

benägenhet att ta ut examen i två- och treåriga yrkesinriktade program jämfört med studenter utan barn.

Tabell 2 Genomsnittlig studielängd fram till en högskoleexamen (antal terminer, L) för olika nivåer på examen och om man är förälder eller inte; medelvärde och antal observationer

	Har barn			Har inga barn		
	Medel	Obs.		Medel	Obs.	
Högsk.utb. <två år, yrkesinriktad	2,71	1147	2,4%	2,77	1403	0,7%
Högsk.utb. två år, generell	5,96	815	1,7%	6,19	3026	1,6%
Högsk.utb. två år, yrkesinriktad	3,56	2109	4,5%	4,14	6350	3,3%
Högsk.utb., 120 p - ej examen	6,53	154	0,3%	6,15	654	0,3%
Högsk.utb. tre år, generell	7,64	6567	14,0%	8,14	32901	17,4%
Högsk.utb. tre år, yrkesinriktad	6,23	25172	53,5%	6,51	68590	36,2%
Högsk.utb. fyra år, generell	8,92	3400	7,2%	9,32	32549	17,2%
Högsk.utb. fyra år, yrkesinriktad	9,10	6821	14,5%	10,12	37769	19,9%
Högsk.utb. >=fem år, Yrkesinriktad	11,45	853	1,8%	11,28	6323	3,3%
Totalt	6,92	47038	100,0%	8,04	189565	100,0%

Notera att dessa obetingade genomsnitt inte tar hänsyn till utbildningsinriktning.¹¹ Därtill kan det finnas en mängd bakgrundsfaktorer såsom ålder, kön, tidsperiod och vilken termin man första gången registrerade sig som kan förklara detta mönster. För att ta hänsyn till detta skattas ett antal regressionsmodeller (Modell 1), en separat modell för varje utbildningsnivå. Huvudresultaten presenteras i Tabell 3, panel A.

När vi kontrollerar för bakgrundsvariabler finner vi att skillnaden mellan studenter med barn och andra studenter är mindre, men att föräldrar i allmänhet är snabbare än icke-föräldrar. Dock beror det på vilken utbildningsnivå som examen tas på. Skillnaderna mellan studenter med barn och andra studenter verkar vara större (och statistiskt signifikanta) för längre utbildningar men inte för kortare. Det finns även skillnader mellan könen. Exempelvis så använder kvinnliga, men inte manliga, studenter med barn färre aktiva terminer i fyraåriga yrkesprogram jämfört med studenter med barn. I treåriga generella program finns däremot inte denna könsskillnad utan där verkar föräldrar

¹¹ Därtill kan antalet poäng som examina innehåller variera något inom respektive utbildningsnivå.

oberoende av kön avverka sin examen på kortare tid jämfört med studenter utan barn.^{12 13}

¹² Här ingår treåriga högskoleutbildningar utan direkt inriktning mot ett specifikt yrke. Hit räknas t.ex. utbildningar som leder till kandidatexamen.

¹³ I kategorin "120 poäng (ej en examen)" avverkar kvinnliga studenter med barn utbildningen på ungefär en termin längre tid jämfört med övriga. Tolkningen är dock svår eftersom det i denna kategori ingår ett antal svårbedömda fall. Kategorin omfattar högskoleutbildningar motsvarande minst tre års studier (minst 120 poäng) som avslutats utan uttag av examen. Hit räknas även utbildningar omfattande minst 120 poäng som avslutats med en examen om kravet för avlagd examen ligger lägre än på 120 poäng. Hit hör bl.a. högskoleutbildningar om minst 120 poäng avslutade utan examen, även om de motsvarar fyra/fem års studier, och högskoleexamen (generell examen fr.o.m. 1993 med krav på minst 80 poäng) omfattande 120 poäng eller mer.

Tabell 3 Skattningar av sambandet mellan föräldraskap och studielängd fram till högskoleexamen (antal terminer, *L*) för olika nivåer på examen

	Högsk. utb. <två år, yrkes- inriktad	Högsk. utb. två år, generell	Högsk. utb. två år, Yrkes- inriktad	Högsk. utb., 120 p -ej examen	Högsk. utb. tre år, generell	Högsk. utb. tre år, yrkes- inriktad	Högsk. utb. fyra år, generell	Högsk. utb. fyra år, yrkes- inriktad	Högsk.utb. >=fem år, yrkes- inriktad
A:	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
Förälder	0,04	-0,22	-0,10	-0,25	-0,27***	-0,10*	-0,14*	-0,07	0,00
Kvinna	-0,02	0,14	0,02	0,96*	0,08	-0,03	-0,08	-0,34***	-0,24
*förälder									
Obs.	2548	3835	8455	808	39466	93736	35948	44586	7176
B:	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
Före	0,01	0,19	-0,02	0,20	0,02	-0,01	0,22***	0,12	-0,01
Under	0,03	-0,70**	-0,36**	0,50	-0,52***	-0,34***	-0,36***	-0,40***	-0,13*
Obs.	2548	3835	8455	808	39467	93736	35949	44586	7176

Anm.: Koefficientestimat av föräldraskap på studielängd framskattade med Modell 1. Robusta standardfel; koefficienterna är signifikanta på (***) 0,1 procents-, (**) 1 procents-, och (*) 5 procentsnivå. Alla modeller kontrollerar för indikatorvariabler för kvinna, utbildningsinriktning (EXSUN), antal poäng i examen, ålder, tidsperiod, och termin för första registrering. *Före*: blev förälder före första registrering, *Under*: blev förälder efter första registrering men före examensregistrering.

Det är troligt att det finns intressanta skillnader mellan föräldrar beroende på när de blev föräldrar första gången i förhållande till när de påbörjade högskolestudierna. När vi tillåter separata estimat visar det sig att så är fallet (se Tabell 3, panel B). Vi finner att de som redan var föräldrar när de första gången registrerade sig som studenter ("före") har samma och i vissa fall något längre studietid jämfört med studenter utan barn. De som blev föräldrar efter första registrering men före examen ("under") har däremot i allmänhet signifikant kortare studietid jämfört med studenter utan barn.

Man kan dock notera att gruppen "under" är en relativt liten grupp: de motsvarar 5,3 procent av alla examina medan 16,2 procent kommer från gruppen "före". (Som nämnts är det få studenter som skaffar barn medan de är aktiva studenter.) Som man kan förvänta sig är dessa föräldragrupper ganska olika. I våra data är gruppen "före" ("under") i genomsnitt 38 år (30 år) gamla när de tar ut examen. Studenter utan barn är i genomsnitt 26 år vid tidpunkten för examen. Man kan även notera att gruppen "före" utmärker sig på andra sätt genom att de i mycket högre grad än grupperna "under" och studenter utan barn är koncentrerade till treåriga yrkesinriktade program. Grupperna "under" och studenter utan barn är överhuvudtaget mer lika.

Vår modell kontrollerar för ovan nämnda skillnader så en möjlig tolkning av resultaten är att den ekonomiska osäkerhet som oavslutade studier innebär för nyblivna föräldrar motiverar till att snabbare bli klara. De som redan när de påbörjar utbildningen på högskola är föräldrar har troligtvis inte samma incitamentsstruktur, eftersom de ju per definition valde att påbörja en utbildning med "barn i bagaget".

Man kan vidare notera att punktskattningen för "under" är relativt stor för vissa utbildningsnivåer. Exempelvis tar en generell treårig högskoleutbildning enligt våra skattningar ungefär en halv termin kortare tid för gruppen "under" jämfört med studenter utan barn.

Tabell 4 Skattning av sambandet mellan föräldraskap och studie hastighet (antal tagna poäng per akademiskt år, TP, logaritmerat)

Variabel	
Förälder	-0,036
Förälder *kvinna	-0,137**
Förälder *ensamstående	0,026
<u>Kontroller:</u>	
Ensamstående	X
År och ålder	X
Nivå och inriktning på utbildning (HISUN)	X
Antal observationer	75596
Antal individer	17795
R ² (within)	0,238

Anm.: Koefficientestimat av föräldraskap på studie hastighet framskattade med Modell 2. Data består av ett 3-procentigt longitudinellt urval. Robusta standardfel; koefficienterna är signifikanta på ***) 0,1 procents-, **) 1 procents-, och *) 5 procentsnivå. Modellen kontrollerar för individspecifika fixa effekter. Samplet är begränsat till yngre än 45 år och född i Sverige.

Skattningar av studie hastigheten, mätt som logaritmen av antal tagna poäng per termin (Modell 2), presenteras i Tabell 4. De säger oss att kvinnliga studenter som blir mammor under studietiden producerar i genomsnitt ungefär 14 procent färre poäng per termin jämfört med andra studenter.¹⁴ Vi finner i allmänhet inga signifikanta resultat för manliga studenter som blir pappor. Bara när vi utlämnar bakgrundskontroller finns signifikanta koefficientestimat för pappor.¹⁵

Sammanfattningsvis verkar det som att föräldrar tar ut en given examen på kortare tid, åtminstone om de blev föräldrar efter det att de påbörjade högskolestudierna. Notera att skattningarna inte inkluderar studieavbrott under utbildningen (då man exempelvis var föräldraledig). Kvinnliga studenter med barn studerar på en något lägre hastighet under utbildningen eftersom de i genomsnitt tar ett mindre antal poäng per termin. Föräldrar väljer alltså en lägre studie hastighet än icke-föräldrar men blir ändå klara med examen på färre antal aktiva terminer. En tolkning är att föräldrar tar färre poäng i kurser som är utanför vad deras examen kräver.

¹⁴ Eftersom vi skattar modellen med hänsyn till fixa individeffekter kan förädrakoefficienten tolkas som skillnaden mellan de som byter föräldrastatus, d.v.s. i huvudsak de som tillhör gruppen "under", och andra.

¹⁵ Se Hallberg m.fl. (2011) för ytterligare specifikationer.

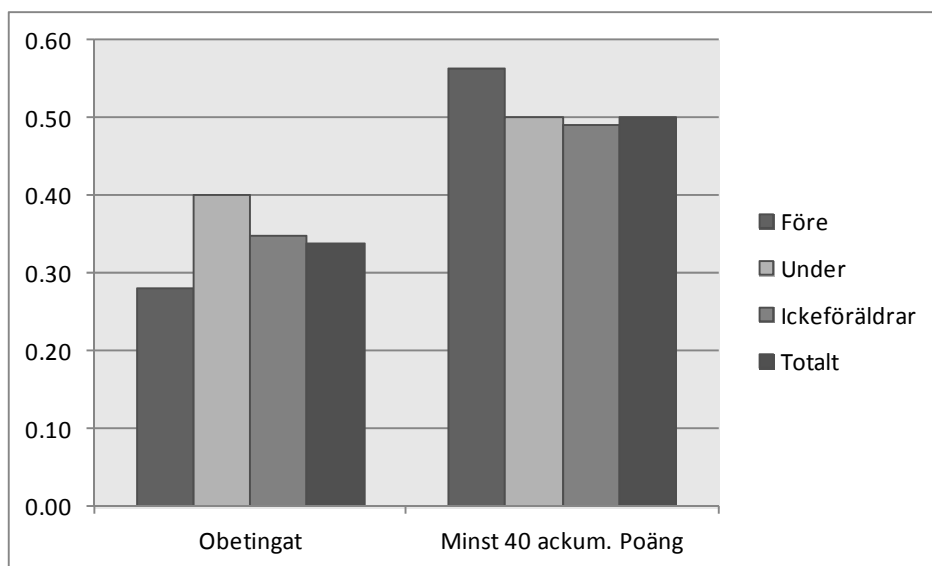
3.2.2 Studieavhopp

Nedan studeras sannolikheten att ta ut examen givet att studierna är avslutade, d.v.s. Modell 3. Som nämndes ovan antas här att detta är liktydigt med ett minus sannolikheten för studieavhopp. Notera dock återigen att frånvaro av examensbevis inte nödvändigtvis är detsamma som avbrutna eller ens misslyckade studier.

Figur 3 visar den ojusterade sannolikheten för att ta ut examen vid studieavslutet (så som vi definierat avslutade studier). För det första så kan man notera att långt ifrån alla tar ut examen. För det andra så kan man, som förväntat, notera att sannolikheten att en examen registreras beror på antalet ackumulerade poäng. Om man tagit minst 40 poäng (motsvarade minst ett år av heltidsstudier) så är sannolikheten ungefär 0,50 att man registrerar en examen vid studieavslutet (så som vi definierat avslutade studier). Ser man på samtliga som avslutat studierna oavsett hur många poäng de ackumulerat (men tidigare registrerat sig på högskolan, "obetingat" i figuren) faller examenssannolikheten till ungefär 0,34. För det tredje så finns det ganska stora skillnader beroende på såväl föräldraskap som tidpunkt för föräldraskapet. De som tillhör gruppen "före" (blev föräldrar innan studierna) har en klart högre examenssannolikhet om man betingar på 40 ackumulerade poäng jämfört med övriga grupper. Ser man på samtliga utan poängbetingning är det gruppen "under" (blev föräldrar efter att studierna påbörjats) som har den högsta examenssannolikheten.¹⁶

Slutsatsen verkar alltså vara att det finns en stark selektion under den första fasen i studierna. Har man väl passerat de första hindren så finns det en positiv association mellan examenssannolikhet och föräldraskap. En tolkning skulle kunna vara att det finns en grupp föräldrar som skriver in sig på högskolan men som saknar nödvändig motivation eller förmåga att fullfölja sina studier.

¹⁶ Rangordningen är densamma för 80 ackumulerade poäng.



Figur 3 Sannolikheten att ta examen efter avslutade högskolestudier¹⁷

Anm.: *Före*: blev förälder före första registrering, *Under*: blev förälder efter första registrering men före examensregistrering.

I huvudsak håller slutsatserna från ovan även när vi kontrollerar för olika bakgrundsfaktorer. I Tabell 5 presenteras skattningar för sannolikheten att ta examen från en linjär sannolikhetsmodell.¹⁸ Utifrån den mest utbyggda modellen (kol. 1) så pekar estimaten på att pappor är mer sannolika än mammor att avlägga examen, åtminstone i gruppen "före". En tolkning är att studieavbrott p.g.a. barn till största delen faller på mamman. I gruppen "under" finns det emellertid ingen skillnad i examenssannolikheten mellan mammor och pappor. Intressant nog finner vi dock, när vi kontrollerat för en mängd bakgrundsfaktorer, att föräldrar i båda grupperna har högre sannolikhet att avsluta studierna (ta ut examen) än studenter utan barn.

¹⁷ Inkluderar terminen närmast före och närmast efter den sista studietermen.

¹⁸ Se Hallberg m.fl. (2011) för ytterligare modellspecifikationer.

Tabell 5 Skattningar av sambandet mellan föräldraskap och sannolikheten att ta examen efter avslutade studier

Variabel	(1)	(2)	(3)
Före	0,052***	-0,052***	-0,067***
Under	0,036***	0,098***	0,054***
Kvinna* Före	-0,032***	-0,061***	
Kvinna* Under	-0,020	-0,099***	
Kvinna	0,003	0,119***	

Kontroller:

Ålder, period, startperiod, ackum. X
 poäng, ackum. poäng * kvinna

Observationer	136886	136886	139696
---------------	--------	--------	--------

Anm.: Koefficientestimat av föräldraskap på sannolikheten att ta examen efter avslutade studier framskattade med en linjär sannolikhetsmodell (Modell 3). Den beroende variabeln är 1 om en examen registreras i termin t-1, t, eller t+1, och 0 annars. Urvalet betingas på att ingen inskrivning på högskola sker under de påföljande fem åren. Robusta standardfel; koefficienterna är signifikanta på ***) 0,1 procents-, **) 1 procents-, och *) 5 procentsnivå. *Före*: blev förälder före första registrering, *Under*: blev förälder efter första registrering men före examensregistrering. Se Hallberg m.fl. (2011) för ytterligare detaljer och alternativa modellspecifikationer.

4 Sammanfattande diskussion

I dagens Sverige överlappar individers utbildningsperiod deras högfertila period. Att skaffa barn leder oftast till avbrott i andra aktiviteter och begränsar framtida val. Utifrån att en ökande andel, idag ungefär en fjärdedel, av kvinnliga högskolestudenter har barn har vi i denna artikel försökt skatta skillnader i studieutfall för dem som har barn då de studerar och andra studenter. Vi har undersökt studietid, studieastighet och studieavhopp i högre studier.

Våra resultat är något överraskande. Man skulle kanske förvänta sig att föräldraskap och familjebildning skulle innebära förlängda perioder i studier. Våra resultat visar emellertid på motsatsen; studenter med barn avlägger examen på något kortare tid (räknat aktiv studietid) än studenter utan barn gör. Vi finner vidare att studenter med barn producerar poäng i en något lägre takt än vad andra studenter gör. En tolkning kan vara att studenter med mer "egen tid" (d.v.s. utan barn) väljer att studera kurser utanför deras ordinarie studieprogram. Uppenbarligen bidrar inte sådana kurspoäng till att de uppnår examen. Om studieprestation mäts som tiden det tar att nå en given examen så är det ingen nackdel att ha (små)barn. Våra resultat tyder snarare på att det motsatta gäller eftersom de som blir föräldrar under högskoletiden verkar vara

effektivare än övriga studenter. En förklaring kan dock vara självselektion till vissa studieprogram som bättre passar individens livssituation.

Om examensregistrering används som indikator för studiefullbordan så visar resultaten emellertid att studenter som var föräldrar redan innan de påbörjade högskolestudierna misslyckas med att fullfölja studierna i högre utsträckning än studenter utan barn, de har alltså en högre avhoppsfrekvens. Personer som får barn under studietiden har däremot en högre sannolikhet att i slutändan ta ut examen jämfört med studenter utan barn. Studenter som var föräldrar redan innan de påbörjade högskolestudierna verkar misslyckas under de första terminerna i högre grad än övriga studenter.

Från dessa observationer kan man dra slutsatsen att vi verkar ha att göra med två grupper av studenter som har barn; en seriös grupp som påbörjar studierna med avsikten att fullfölja utbildningen och en annan grupp som saknar ambition eller förmåga att klara av studierna, och som kanske söker sig till högskolan som ett alternativ till arbetslöshet eller av andra skäl, utan klara studieintentioner.

Selektionseffekter i det initiala skedet under studierna verkar således driva vårt resultat att det finns en möjlig ”hastighetspremie” att få ut examen tidigare men också observationen att färre registrerar examen.

En hypotes, som framtida forskning skulle kunna testa, är om det finns ett samband mellan högskoleexpansionen under 1990-talet, som speciellt ökade kvinnors studiedeltagande, och den ökande andelen kvinnliga studenter med barn. Kan en delförklaring till att andelen studenter med barn är relativt stor vara den generösa svenska föräldrapenningen och förskolan? Givet att individer har preferenser för att skaffa både barn och genomgå långa högskoleutbildningar skapar inkomstqualificeringen i socialförsäkringssystemet incitament att ytterligare försena utbildningsstarten genom att först kvalificera sig för sjukpenninggrundande inkomst, och i förlängningen försena den ”egentliga” arbetsmarknadsetableringen.

Det skulle också vara intressant att undersöka betydelsen av barn och utbildningsval för olika arbetsmarknadsutfall såsom löneutveckling och yrkesval efter avslutade studier. Om valet av karriär delvis beror på frånvarobebehovet (genom föräldraledighet), vad skulle man förvänta sig för de som inte redan ”klarat av” småbarnsåren under sin tid i utbildning? Individer kanske väljer yrkesbana och därmed en lönebana som är lättare att kombinera med föräldraledighet.

Referenser

- Anderson, D. J., M. Binder och Krause, K. (2002) "The Motherhood Wage Penalty: Which Mothers Pay It and Why?", *American Economic Review*, 92(2): 354-358.
- Blossfeld, H.-P. (ed.) (1995) *The New Role of Women: Family Formation in Modern Societies*, Boulder: Westview Press.
- Blossfeld, H.-P. och J. Huinink (1991) "Human capital investments or norms of role transition? How women's schooling and career affect the process of family formation", *The American Journal of Sociology* 97(1): 143-168.
- Budig, M.J. och P. England (2001), "The Wage Penalty for Motherhood" *American Sociological Review*, 66(2): 204-225.
- Crittenden, A. (2001) "The Price of Motherhood: Why the Most Important Job in the World Is Still the Least Valued" New York: Metropolitan Books.
- Datta Gupta, N. och Smith, N. (2002), "Children and Career Interruptions: The Family Gap in Denmark," *Economica*, vol. 69(276): 609-629.
- Gustafsson, S. (2001) "Optimal age at motherhood. Theoretical and empirical considerations on postponement of maternity in Europe", *Journal of Population Economics* 14: 225-247.
- Hallberg, D., T. Lindh, och J. Zamac (2011) "Study achievement for students with kids", Working paper 2011:16, IFAU, Uppsala.
- Heckman, J. och J.R. Walker (1990) "The relationship between wages and income and timing and spacing of births: Evidence from Swedish Longitudinal data", *Econometrica* 58(6): 1411-1444.
- Hoem, B. (2000), "Entry into motherhood in Sweden: the influence of economic factors on the rise and fall in fertility, 1986-1997", *Demographic Research*, Vol.2, article 4. Online Journal: www.demographic-research.org/Volumes/Vol2/4.
- Holmlund, B., Liu, Q. och Nordström Skans, O. (2008) "Mind the gap? Estimating the effects of postponing higher education", *Oxford Economic Papers*, 60(4): 683-710.
- Klepinger, D., S. Lundberg och R. Plotnick, (1999) "How Does Adolescent Fertility Affect the Human Capital and Wages of Young Women?" *Journal of Human Resources*, 34(3): 421-448.

- Kravdal, Ø. (1994) "The importance of economic activity, economic potential and economic resources for the timing of first birth in Norway", *Population Studies* 48: 249-267.
- Lee, R. D. och Goldstein, J. R. (2003), "Rescaling the life cycle: Longevity and Proportionality", in Carey, J. R. och Tuljapurkar, S. (eds), *Life Span: Evolutionary, Ecological, and Demographic Perspectives, A Supplement to Population and Development Review* Vol. 29.
- Marini, M. M. (1984) "Women's educational attainment and the timing of entry into parenthood", *American Sociological Review* 49: 491-511.
- Mincer, J. och H. Ofek, (1982), "Interrupted Work Careers: Depreciation and Restoration of Human Capital", *The Journal of Human Resources*, 17(1):. 3-24.
- Santow, G. och M. Bracher (2001), "Deferment of the first birth and fluctuating fertility in Sweden", *European Journal of Population* 17: 343-363.
- SOU (2003) *Studerande och trygghetssystemen*, Socialdepartementet, SOU 2003:130.
- Thalberg, S. (2009), "Childbearing of students: the case of Sweden." Working Paper 2009:6, Institute for Futures Studies, Stockholm.
- Wetzels, C. (2001) "Squeezing birth into working life: household panel data analyses comparing Germany, Great Britain, Sweden and the Netherlands" Ashgate, Aldershot.

IFAU:s publikationsserier – senast utgivna

Rapporter

- 2011:1** Hall Caroline och Linus Liljeberg ”En jobbgaranti för ungdomar? Om Arbetsförmedlingens ungdomsinsatser”
- 2011:2** Angelov Nikolay, Per Johansson, Erika Lindahl och Elly-Ann Lindström ”Kvinnors och mäns sjukskrivningar”
- 2011:3** Eliason Marcus ”Undersköterskor och sjukvårdsbiträden i kristider: inkomst- och sysselsättningseffekter av friställningar inom den offentliga sektorn under 1990-talet”
- 2011:4** Brandén Maria och Sara Ström ”För vems skull flyttar par? Kön, karriärmöjligheter och pars regionala rörlighet i Sverige”
- 2011:5** Sjögren Anna och Helena Svaleryd ”Nitlott i barndomen – familjebakgrund, hälsa, utbildning och socialbidragstagande bland unga vuxna”
- 2011:6** Mörk Eva ”Från försörjningsstöd till arbete – Hur kan vägen underlättas?”
- 2011:7** Forslund Anders och Johan Vikström ”Arbetsmarknadspolitikens effekter på sysselsättning och arbetslöshet – en översikt”
- 2011:8** Eliason Marcus, Petter Lundborg och Johan Vikström ”Massuppsägningar, arbetslöshet och sjuklighet”
- 2011:9** Lundin Daniela och Martin Lundin ”Arbetsförmedlingens service och arbetsmetoder: om processtyrning i en målstyrd myndighet”
- 2011:10** Lagerström Jonas ”Vilken betydelse har arbetsförmedlare för arbetslösas framtida sysselsättning och arbetsinkomst?”
- 2011:11** Lundborg Petter, Martin Nilsson och Johan Vikström ”Hur påverkar socioekonomisk status och ålder arbetsmarknadseffekterna av olika hälso-problem?”
- 2011:12** Hanspers Kajsa och Lena Hensvik ”Konkurrens och sysselsättning – en empirisk studie av fem marknader”
- 2011:13** Lundin Martin ”Marknaden för arbetsmarknadspolitik: om privata komplement till Arbetsförmedlingen”
- 2011:14** Avdic Daniel och Marie Gartell ”Studietakten för högskolestudenter före och efter studiemedelsreformen 2001”
- 2011:15** Brösamle Klaus och Oskar Nordström Skans ”Rörlighet och karriärer inom statlig förvaltning”
- 2011:16** Boschini Anne, Christina Håkanson, Åsa Rosén och Anna Sjögren ”Måste man välja? Barn och inkomst mitt i karriären för kvinnor och män födda 1945–1962”

- 2011:17** Mörk Eva och Linus Liljeberg "Fattig sjuk och arbetslös – en beskrivning av personer i kläm mellan stat och kommun"
- 2011:18** Hallberg Daniel, Thomas Lindh och Jovan Žamac "Studieresultat för studenter med barn"

Working papers

- 2011:1** Eliason Marcus "Assistant and auxiliary nurses in crisis times: earnings and employment following public sector job loss in the 1990s"
- 2011:2** Forslund Anders, Peter Fredriksson och Johan Vikström "What active labor market policy works in a recession?"
- 2011:3** Brandén Maria och Sara Ström "For whose sake do couples relocate? Gender, career opportunities and couples' internal migration in Sweden"
- 2011:4** Bergemann Annette, Marco Caliendo, Gerard J. van den Berg och Klaus F. Zimmermann "The threat effect of participation in active labor market programs on job search behavior of migrants in Germany"
- 2011:5** van den Berg Gerard J., Petter Lundborg, Paul Nystedt och Dan-Olof Rooth "Critical periods during childhood and adolescence: a study of adult height among immigrant siblings"
- 2011:6** Ridder Geert och Johan Vikström "Bounds on treatment effects on transitions"
- 2011:7** Vikström Johan, Michael Rosholm och Michael Svarer "The relative efficiency of active labour market policies: evidence from a social experiment and non-parametric methods"
- 2011:8** Carlsson Mikael och Oskar Nordström Skans "Evaluating microfoundations for aggregate price rigidities: evidence from matched firm-level data on product prices and unit labor cost"
- 2011:9** Carlsson Mikael, Julián Messina och Oskar Nordström Skans "Wage adjustment and productivity shocks"
- 2011:10** Lagerström Jonas "How important are caseworkers – and why? New evidence from Swedish employment offices"
- 2011:11** Lundborg Petter, Martin Nilsson och Johan Vikström "Socioeconomic heterogeneity in the effect of health shocks on earnings: evidence from population-wide data on Swedish workers"
- 2011:12** Avdic Daniel och Marie Gartell "The study pace among college students before and after a student aid reform: some Swedish results"
- 2011:13** Brösamle Klaus och Oskar Nordström Skans "Paths to higher office: evidence from the Swedish Civil Service"
- 2011:14** Doblhammer Gabriele, Gerard J. van den Berg och Thomas Fritze "Economic conditions at the time of birth and cognitive abilities late in life: evidence from eleven European countries"

- 2011:15** Boschini Anne, Christina Håkanson, Åsa Rosén och Anna Sjögren "Trading off or having it all? Completed fertility and mid-career earnings of Swedish men and women"
- 2011:16** Hallberg Daniel, Thomas Lindh och Jovan Žamac "Study achievement for students with kids"

Dissertation series

- 2010:1** Johansson Elly-Ann "Essays on schooling, gender, and parental leave"
- 2010:2** Hall Caroline "Empirical essays on education and social insurance policies"
- 2011:1** Hensvik Lena "The effects of markets, managers and peers on worker outcomes"